

Kungen av Kafiristan

Kungen av Kafiristan

drama efter Rudyard Kipling

av Christian Lanciai (2004)

Personerna :

Rudyard Kipling, journalist
Peachey Tagliaferro Carnehan
Daniel Dravot
Peachey som ung och frisk
Billy Fisk, gurkhasoldat
en överstepräst
Shangrilailah

fyra köpmän och karavanförare
präster och vakter och folk i Kafiristan

Handlingen äger rum i Lahore och Afghanistan mot slutet av 1800-talet.

Copyright © Christian Lanciai 2004

Kungen av Kafiristan

Akt I scen 1. Ett tidningskontor sent på kvällen.

Kipling Nattens tystnad jäser av en underbar oro, då allting spännande planläggs och ofta händer på natten. Tystnadens slöja är bara en kuliss för ett utmanande och bävande skådespel, som när som helst plötsligt kan göra entré på scenen. Jag väntar bara på signalen. Ett telegram? En nyhet? Ett besök? Ett plötsligt brådskande bud? Jag håller andan. Nya attentat i Europa? Någon ny kunglighet mördad? Nya uppror i Bengalen? Journalisten spänner pennan och bara väntar på att få sätta i gång, men tystnaden ger sig inte. Locket vill inte öppna sig. Nåväl, jag får väl starta tryckningen för det nya numret då.

(Det knackar på dörren, en dov och försiktig knackning.)

Kipling (av reflex) Kom in!

(Dörren öppnas försiktigt, och en trevande varelse toekar.)

Peachey Mr Kipling?

Kipling Ni har tur, vem ni än är. Han är här och ensam. Stig in! Vad kan jag göra för er?

(Varelsen kommer försiktigt trevande in, en typ som tydligt varit med om det värsta, härjad av tortyr och fysiska vedermödor, men klädd i indiska trasor med en turban, som halvt döljer det förfärligt härjade ansiktet.)

Peachey (kommer gradvis in) Jag känner igen rummet. Inget har förändrats.

Kipling Har ni varit här förut?

Peachey Ja, det var här allting började. Kommer ni inte ihåg Peachey, mr Kipling? Peachey och Daniel Dravot, som skulle bli kungar?

Kipling (lamslagen av häpnad) Herre du milde! Peachey! Ni lever ännu! Jag trodde aldrig jag skulle få se er mera! Men kom in! Ni ser ut att behöva en whisky.

Peachey Eller två.

Kipling Är ni ensam?

Peachey Ja, jag är fullkomligt ensam.

Kipling Och Dravot?

Peachey Dravot har jag med mig, men han blev kvar.

Kipling Ni har tydligen en historia att berätta.

Peachey Den blev ganska lång och både längre och värre än vi tänkt oss.

Kipling Sätt er ner! Jag sitter på nålar!

Peachey (slår sig äntligen ner och tar hand om sitt glas whisky) Jag borde inte ha kommit tillbaka, men vad kunde jag göra? Här är jag nu. Jag kunde ännu mindre återvända till Kafiristan.

Kipling Så ni kom fram till Kafiristan?

Peachey Ja, varför skulle vi inte göra det? Det var ju det vi hade bestämt oss för. En brittisk soldat genomför sin föresats om han en gång bestämt sig för den, eller hur, mr Kipling?

Kipling Givetvis.

Peachey Alltså nådde vi Kafiristan.

Kipling Men ta allting från början, min bästa Peachey. Det var ju länge sedan ni försvann, och jag har hunnit glömma det mesta. Ni kommer nog ihåg det hela bättre än jag.

Peachey Men mitt minne sviker mig. Ibland vet jag varken var jag är eller vem jag är. Solen går hårt åt en här i Indien, broder, särskilt om man utsätts för hårdare behandling än man varit beredd på. Är ni beredd att höra hur det var?

Kipling Jag dör om jag inte får höra allt, broder Peachey. Ta allt från början. Var inte orolig för att dricka ur whiskyn. Det finns mer.

Peachey (sveper sin whisky) Den behövde jag. Då sätter vi i gång, mr Kipling. Det var på tåget vi träffades, och det var där jag gav er den ädla uppgiften att kontakta broder Dravot i Marwar....

Kipling Ja, det kommer jag ihåg. Jag tog er då för ett par inpiskade skojare.

Peachey Men vi menade allvar, broder, och ni ändrade helt inställning när det gick upp för er att vi alla tre var frimurarbröder.

Kipling Hur var det egentligen med det där kontraktet?

Peachey Ni bevittnade det. Skrev ni inte till och med av det?

Kipling Jag tror faktiskt att du har rätt, broder. *(börjar söka i hyllorna)*

Peachey Det var enkelt formulerat i tre punkter.

Kipling Vilken tur! Här är det!

(läser) "Härmed intygas att vi härmed tecknar detta kontrakt, Daniel Dravot och jag, Peachey Tagliaferro Carnehan, på det att dess ändamål säkert må genomföras.

1. Att jag och Daniel Dravot genomför detta gemensamt, alltså ser till att vi blir kungar av Kafiristan.
2. Att vi varken ser åt sprit eller kvinnor av vad slag det vara må förrän vi etablerat oss som kungar.
3. Att om den ena råkar i knipa den andra stannar hos honom, vad som än må hända, intill döden om det så skulle gälla,

undertecknat Daniel Dravot och Peachey Tagliaferro Carnehan,

bevittnat av Rudyard Kipling."

(lägger ifrån sig dokumentet inför Peachey) Ett historiskt dokument. Allt är med.

Peachey Och vi höll fast vid det, för sjutton, ända till slutet, ända tills Dravot måste börja klanta till det som för att bara förstöra det för sig själv, den klantskallen!

Kipling Vad hände?

Peachey Ja, det är väl dags att vi äntligen kommer till saken, eller hur?

Kipling Jag minns er som två upprymda och obetvingliga optimister, som satsade allt på sin goda tur och som litade på säker och total vinst bara genom era vinnande attityder. Men ärligt talat trodde jag aldrig jag skulle få se någon av er igen. Jag trodde ni skulle gå de mest gräsliga tänkbara öden till mötes hos de grymma afghanerna.

Peachey Det gjorde vi också, men inte alls som vi hade räknat med. Det gick så bra för oss till en början att vi såg det som en praktisk omöjlighet att något skulle kunna fälla oss....

Kipling Det är då olyckor händer.

Peachey Ja, vi märkte det.

Kipling Jag kommer nu alltför väl ihåg det där ögonblicket när ni kom stövlande in här och vräkte er över hela kontoret som om allt var ert....

(Dravot kommer in.)

Dravot Så här har vi den tusan till bövel som satte dit oss i Degumbar! Det var då tur att du upptäckte att han var frimurarbroder, Peachey, annars hade jag pressat ihop honom till ett dragspel!

(Peachey kommer in efter honom, en annan skådespelare, ung och fräsch och lika översvallande som Dravot.)

Kipling Ni bad faktiskt om det, mina herrar, så som ni försökte dra mig vid näsan utan att jag ens kände er.

Peachey Det är sant, broder Kipling. Vi drog varandra vid näsan, och därför blev vi bröder. Låt oss göra det bästa av saken.

Dravot Ja, det är väl det minsta vi kan göra, eller hur, broder Kipling?

Kipling Vad kan jag göra för er, mina herrar?

Peachey Ni sitter inne med alla kartor och hemligheter som finns om landet bortom Khyberpasset....

Kipling Afghanistan? Ni tänker er väl inte till Afghanistan?

Dravot Indien är för litet för oss, broder Kipling. Vi behöver större svängum. Det finns brittiska myndigheter här som nyper oss i baken och vill kontrollera oss. Det är svårt att sätta i gång egen företagsamhet här.

Kipling Tror ni då verkligen att Afghanistan blir enklare bara för att där mest bara råder laglöshet och befolkas av banditer och mördare?

Dravot Vad tror ni om oss egentligen, broder Kipling?

Kipling Jag tror ni är onyktra. Kom igen i morgon när ni vaknat ur era drömmar.

Peachey Vi är spik nyktra, kapten. Inte en droppe. Ge oss var sin cigarr, så får ni se om vi darrar på manschetten.

(Kipling ger dem genast var sin cigarr. De tänder varandras cigarrer utan en darrning i perfekt samtidighet.)

Kipling Jag tror er. Ni förtjänar en drink. *(häller upp var sin whiskygrogg åt dem)*

Peachey Det skålar vi på.

Dravot Jag visste att vi hade funnit vår man, broder Kipling. *(de skålar)*

Kipling Kom då till saken. Hur kan jag hjälpa er i Afghanistan?

Dravot Kartor, broder Kipling. Vi behöver orientera os, finna rätta vägen, kolla passen och komma rätt genast.

Kipling Vart ämnar ni er exakt? Afghanistan är stort.
Dravot Kafiristan.
Peachey Vi ska bli kungar av Kafiristan.
Kipling Det ligger längst bort. Ingen har kommit levande därifrån. Redan Alexander den store hade sina största svårigheter där.
Dravot Men han lyckades! Han var den ende som lyckades! Det vill vi också göra.
Peachey Om han kunde så kan vi.
Kipling En expedition dit skulle ta minst månader av förberedelse.
Dravot Vi vet nog hur vi ska göra.
Peachey Vi klär ut oss till hinduer.
Dravot Nej, till muslimer.
Peachey Vi har provat allt och kan allt. Vi har varit kittelflickare, lokomotivförare, brännvinsadvokater....
Dravot Och nu vill vi pröva något nytt.
Kipling Hur tror ni att ni ska komma undan utan att någon genomskådar er och hugger huvudet av er? Afghaner skämtar man inte med. Den ringaste oavsiktliga förolämpning, och man är färdig.
Dravot Vi har en plan.
Peachey I Afghanistan respekteras dårar. De anses föra lycka med sig. Så Dan här får bli en tokig trollkarl vars lärling och vårdare jag blir, så kan vi följa med vilken karavan som helst.
Kipling Inte till Kafiristan.
Dravot Nej, dit tar vi oss själva.
Kipling Det finns höga pass med snöstormar och glaciärer på vägen.
Peachey Dem klarar vi. Tror ni inte vi genomkorsat Kashmir?
Kipling Nåväl, mina bröder, ni ska få mina kartor och all information jag kan ge er, men tänk sedan inte ens tanken att jag inte varnade er, för jag väntar mig aldrig att få se er levande igen.
Dravot Naturligtvis inte. Vi stannar ju där och blir kungar.
Peachey Något livstecken får ni nog när vi väl sitter i smöret.
Kipling Er optimism är det i alla fall inget fel på.
Dravot Självklart inte.
Kipling Nåväl, mina bröder. (*tar fram en stor karta*) Här är passet. Här går vägen till Kabul, där lord Louis Cavagnaris hela brittiska styrka förintades för bara tio år sen. Därifrån går vägen vidare mot okända trakter i norr som ingen europeisk besökare kommit levande tillbaka ifrån....
Dravot Vi ska ta reda på anledningen och skicka er bud om saken.
Kipling Om ni kommer så långt. Vänd för Guds skull om ni stöter på vansinnigheter.
Dravot Ingen risk. Vi är ju engelsmän.
Kipling Som sagt var, mina bröder. Ta med er ordenstecknet för säkerhets skull.
Peachey Kan det finnas frimurare där?
Dravot Man vet aldrig när man stöter på dem. Vi stötte ju på Kipling här.
Peachey Ni har rätt, broder Kipling. Ordenstecknet ska skydda oss om inget annat gör det.
Kipling Jag hoppas det, för ni lär knappast ha något annat skydd alls.
Dravot Oroa er inte. Vi klarar alltid biffen.
Kipling Lycka till, mina herrar.
Dravot Ni verkar inte övertygad, broder Kipling.
Peachey Kom till seraljen i morgon, så får ni se våra förberedelser.

Kipling Så ni är redan klara att ge er av?
Dravot Definitivt! Det var bara era kartor som fattades!

(*Peachey och Dravot har tömt sina drinkar och rökt sina cigarrer och drar triumferande ut.*)

Kipling (ensam) Så börjar alla företag: i jublande överdåd och ungdomlig oövervinnelighet, för att till en början vinna hela världen för sina fötter, tills man börjar tröttna, snubbla och slinta. Då vidtar hånet, och sedan följer martyriet. Ingen överlever det, och allra minst i Afghanistan. Mina stackars bröder, så synd på er underbara godmodighet.

Scen 2. Seraljen i Kumharsen.
(Köpmän diskuterar Dravots uppträdande.)

1 Han är en dåre.

2 Nej, han är en trollkarl.

3 Nej, han är en präst.

4 Är han en dåre är han lika helig som en präst.

2 Är han präst är han trollkarl också och helig som sådan.

1 Är han trollkarl och präst är han också dåre.

3 Åtminstone uppför han sig som dåre fast han är en präst.

2 En trollkarl är slugare än någon dåre.

1 Men en dåre kan vara slugare än en präst.

4 Han kanske lurar oss alla.

3 Varför skulle han göra det?

1 För att han är en dåre.

3 En dåre skulle aldrig utge sig för att vara präst.

1 En trollkarl skulle aldrig utge sig för att vara dåre.

3 Alltså är han varken dåre eller trollkarl utan präst.

4 Vilket skulle bevisas. Han är helig.

Peachey (utklädd till prästens tjänare) Vem vill ta oss med till Kabul? Hans karavan skall rikligen välsignas av min helige mästares nådegåvor.

1 En dåre ger alltid tur på resan.

2 Men en trollkarl alltid otur.

3 Inte den här. Som präst är han oskyldig.

Dravot (praktfullt utklädd till guru-präst med midjelångt hår och turban, gör stort nummer av sitt uppträdande) Vem vill underlätta vår heliga mission till emiren av Kabul? Vi har livsviktiga ärenden och budskap att förmedla till Afghanistans emir som hela världens öde kan bero av!

1 Vi tar dig med, du helige dåre, om du berättar vad du har att erbjuda emiren.

2 Varifrån kommer du, helige trollkarl?

Dravot Jag är kommen med min lärjunge från Room, och vår heliga mission är att lägga hela Roos för emirens fötter!

3 På sultanens order, o helige mullah?

Dravot Jag är ayatollah, din stackars ignoramus! Känner du inte igen min utsägliga helighet?

4 Är det emiren du skall hedra med alla dina barnsliga presenter?

Dravot Min mission är bara för hans öron. Presenterna är för allt folk på vägen och särskilt för att glädja barnen.

1 Inget ont i det.

2 Vi tar honom med.

Och hans tjänare med.

(*Karavanförarna är överens och tar med sig Dravot ut.*)

Kipling (dyker upp) Psst, Carnehan! Jag kände knappt igen er!

Peachey Så ni godkänner vår förklädnad?

Kipling Den är nästan för bra. Ni har nästan gått till överdrift.

Peachey Det är meningen. En helig man, präst och dåre ska gå till överdrift för att bli tagen på allvar. Men vi har inte bara krimskrams med oss.

Kipling Vad mer?

Peachey Tjugo Martinigevär.

Kipling Ni är inte kloka! Tänker ni sälja dem eller använda dem?

Peachey De kommer till användning på det ena eller andra sättet, om vi ska komma fram.

Kipling Ni har då tänkt på allt. Jag måste erkänna, att jag finner inget fel på er förklädnad. Dessutom tycks ni klara er bra med språket.

Peachey Annars hade vi inte ens tänkt på saken.

Kipling Jag kan då bara än en gång önska er lycka till.

Dravot (kommer in) Där är du, din sölkorv! De tar oss med! Vad väntar du på?

Peachey (med en krusning, som en ödmjuk tjänare) Bara ers helighets välsignelse.

Dravot Så du är här, broder Kipling, och säger farväl. Nåväl, kan du fortfarande tvivla på vår succé?

Kipling Omöjligt – till en början.

Dravot Vänta bara! Imperiet fick på moppe av afghanerna, men vi ska klara biffen!

Peachey Låt oss inte låta köpmännen vänta, helige mästare.

Dravot Kom då, din sölkorv!

(*Dravot tågar högtidligt ut med Peachey.*)

Kipling (ensam) Frågan är ändå inte om de klarar sig utan *hur långt* de klarar sig. De må kunna språket, men de vet ingenting om afghanernas grymhet.

Akt II scen 1. Kontoret.

(som akt I scen 1. Den gamle Peachey sitter kvar.)

Peachey Vi klarade oss lätt till Kabul, och därifrån hade vi inga problem att komma vidare mot norr. Dravot skötte sitt rollspel perfekt, och alla hade respekt eller roligt åt honom. Han kunde sin roll och spelade den konsekvent, ända tills vi måste fortsätta på egen hand upp i bergen.

Vi hade alla tänkbara äventyr. Vi hade snöskred, och jag blev snöblind. Vi överfölls av rövare och blev av med våra mulor. Vi måste fortsätta till fots. Men till slut kom vi fram till Kafiristan. Vid floden höll några kvinnor på med att tvätta sina kläder, när de plötsligt överfölls av rövare. Vi hade några bössor kvar, så vi ingrep och jagade bort banditerna, varför vi genast blev den byns hjältar. Ryktet om oss spreds snabbt, och vi blev snart förda till deras lokala huvudstad inför deras chef, som var mycket tacksam för att vi så modigt ingripit mot grannstammens övervåld. Vi ombads hjälpa dem dra i härnadståg mot grannarna och kuva dem en gång för alla. Så kom hela vår soldatdisciplin till sin rätt, och vi kunde drilla en riktig armé. Vi genomförde fälttåget, och grannstammen underkuvades med besked, men Dravot fick en pil i bröstet, som han helt sonika drog ut utan att blöda. Detta sågs som ett under. I själva verket hade han en brynja, men han avslöjade inte knepet. Men där bland kafirerna fanns en nepalesisk gurkhasoldat som kunde engelska. Han ensam

genomskådade oss men ställde lojalt upp till vår hjälp, ty det hade vi alla tre mycket att vinna på. Och han hade märkliga saker att berätta för oss om folkets förhållande till oss....

Scen 2.

Billy Fisk De betraktar er som gudar.
Peachey Gudar? Hur i all sin dar har vi blivit gudar?
Billy Det här är inte vilket ställe som helst. De har djupa anor här. Har ni inte sett hur folk här är blonda och har blåa ögon? De har aldrig glömt Alexander den store och ärar honom ännu.
Dravot Men det är ju över två tusen år sen!
Billy Men sen dess har ingenting annat hänt.
Peachey Förklara vad du menar.
Billy Alexander betraktades som en gud och har vördats som en gud sen dess.
Peachey I brist på andra gudar?
Dravot Har de inte Allah här?
Billy Nej, islam trängde aldrig igenom hit eller slog aldrig igenom här i landet. Alexander var bättre. Och ni bär hans tecken om er hals.
Dravot (drar fram frimurartecknet) Menar du det här?
Billy Ja. Det är en gammal egyptisk solsymbol för Alexander den store. Folket menar, att genom er har Alexanders arvtagare äntligen kommit tillbaka.
Dravot Men det är ju underbart, eller hur, Peachey?
Peachey Inser du våra möjligheter, Dravot? Vi kan göra en insats. Vi kan bygga upp något här, organisera landet, bygga broar, dra fram vägar, bygga dammar....
Dravot Peachey, vi har hamnat i smöret!
Peachey Detta är bättre än Indien.
Dravot Äntligen! Vi har kommit till vår rätt!
Peachey Det är bara kungakronan som fattas.
Dravot Men den har vi, om vi är Alexanders arvtagare.
Billy Ni måste övertyga prästerna först.
Dravot Finns här andra präster än jag?
Billy Ja, ett helt prästerskap, och det är bäst att inte reta dem.
(öppnar en dörr, och prästerna tågar in, bugar sig för engelsmännen men avmätt och skeptiskt och håller distans.)
översteprästen Vi har med förundran följt med er framfart här i landet, mina herrar, och ni upphör aldrig att förvåna oss. Ni ställer upp för våra damer, som ni inte känner, och räddar deras ära, ni ställer upp i krig för oss och hjälper oss att vinna fast ni inte känner oss, ni bär symboler på er som är direkta kopior av våra heligaste traditioners hemligaste tecken, och ni talar ett tungomål sinsemellan som ingen kan begripa något av. Vad menar ni egentligen?
(Peachey och Dravot ser villrådiga på varandra.)
Billy (försöker, förstulet) Ni måste svara översteprästen.
Dravot (finner sig, enkelt) Ers helighet, allt vi vet är att det troligen var meningen att vi skulle bli kungar här.
prästen Bara en kan vara kung här.
Peachey (finner sig) Exakt, och jag är hans tjänare.
Billy Bra, gossar.

prästen Är ni verkligen vår efterlängtrade efterträdare till vår oförglömlige hjältekonung Alexander den store?

Dravot (enkelt) Givetvis.

Peachey Vad annars skulle vi göra här?

prästen Ni är onekligen övertygande. Ni har gjort många tecken, och det tydligaste tecknet bär ni om halsen. (*indikerar Dravots frimurartecken*) Hur fick ni det?

Dravot Vi har alltid haft det.

prästen Jag tror er. (*bugar sig med någon vördnad*) Ni är välkomna som vår konung och hans tjänare. Jag hoppas bara att ni stannar och att ni inte som den store Alexander bara lämnar oss.

en annan präst Vi har väntat på er i två tusen år.

Dravot Ni har inte väntat förgäves.

översteprästen Det hoppas jag verkligen.

Peachey Vi ska göra vårt bästa, ers helighet. Vi har bara börjat hjälpa er på traven.

översteprästen Vad mer kan ni göra för oss? Ni har räddat våra damer och besegrat våra fiender. Vad mer kan ni göra? Erövra världen som Alexander?

Peachey Varför inte?

Dravot Håll käften, Peachey. – Vad vi kan göra, ers helighet, är att bättre organisera landet. Vi kan fixa era bevakningssystem och ordna bättre vägar åt er. Vi kan bygga broar över era klyftor. Vi är utbildade ingenjörer.

Peachey Var inte för klyftig nu. De vet inte vad ingenjörer är.

Dravot Kort sagt, vi kan återställa Alexander den stores ära.

översteprästen Det är mycket nog. Mer kan vi knappast begära.

Peachey Då är vi väl överens då. Då är du väl kung då, Dan.

Dravot Direkt efterträdare till Alexander den store efter två tusen år. Det är till och med bättre än väntat.

översteprästen Därmed får ni även tillträde till Alexanders skattkammare, som vi förvaltat åt honom ända sedan han lämnade oss.

Peachey Det tackar vi för.

Dravot När får vi se den?

översteprästen Efter kröningen. (*bugar sig och går med de andra prästerna*)

Dravot (när de gått) Vad sägs om det? Vi lyckades!

Billy Det gjorde ni bra, pojkar.

Peachey Du blir förstas vår försvarsminister, Billy Fisk.

Billy Det tackar jag för. Alltid redo!

Dravot Du är den enda vi känner att vi kan lita på här, Billy, för du är den enda som talar engelska.

Billy Jag tror inte ni har något att frukta från någon.

Peachey Jag tror nästan du har rätt. Det är nästan för bra för att vara sant.

Dravot Måla inte fan på väggen, Peachey. Vi behöver honom inte.

Billy Det ska nog gå bra ska ni se, gossar! Ni är ju engelska gentlemän!

(*Peachey och Dravot ser på varandra.*)

Dravot Det är kanske där hemligheten ligger.

Peachey Och vi har ett kontrakt, som vi måste hålla. Ingen har brutit det hittills.

Dravot Du sa det, Peachey, och inte lär vi kunna bryta det heller. Det finns ju ingen sprit här.

Billy Mina herrar, låt mig nu få förbereda er inför det högtidliga kröningsceremonielet, så att ni kan fortsätta hålla stilen.

Dravot Tack, Billy. Din hjälp är ovärderlig.

Scen 3. Tillbaka till kontoret.

Peachey Vi var fullkomligt i smöret och hade lyckats bättre än vad vi vågat drömma om. Hela landet var i vår kontroll inom 50 mils omkrets. Dravot kunde bege sig ut på långa fälttåg under flera månader medan jag skötte styrelsen under tiden, och Billy Fisk stod mig bi medan Dravot skötte kriget ensam. Han hade snart en stående väl-drillad effektiv armé på fem hundra man, och vi räknade ut att vi var herrar över en befolkning av två miljoner. Och alla var nöjda med oss. Vi byggde vägar åt dem, vi fixade repbroar över deras klyftor, allt blev bättre, och det hördes inte ett enda klagomål mot oss. Det trodde ni väl aldrig, broder Kipling, att vi skulle lyckas så bra.

Kipling Men bara du kom tillbaka, Peachey. Vad hände med Dravot?

Peachey Han gick från klarhet till klarhet. Han blev högtidligen krönt till kung och fick fri tillgång till Alexanders skattkammare, som svartsjukt bevakats i två tusen år, och vi fick ta därifrån vad vi ville. Det var ju allt vårt, för Dravot var ju faktiskt krönt till Alexanders efterträdare. Då gick det som det gick, och han började få tråkigt...

Akt III scen 1.

Dravot som kung med diadem och mantel i praktfulla omständigheter.

Dravot Nå, vad säger du, Peachey? Jag är krönt till konung, och inte till vilken konung som helst, utan till direkt efterträdare till Alexander den store! Vi har fixat grejen, Peachey! Vi är oantastliga, och nu kan vi bara slappna av.

Billy Det är bäst att inte slappna av, för ni ansvarar nu för hela folket och landet.

Dravot Det är det jag menar, Billy Fisk! Med din hjälp har vi ensamma brittiska gentleman lyckats bemästra det omöjligaste landet i världen, som det brittiska imperiet kastades ut från och som ingen har lyckats klara av efter Alexander den store! Vi har klarat det omöjliga! Vad i all världen har vi då mera att frukta?

Peachey Ingenting.

Dravot Nej, just det.

Billy Utom er själva. Alexander dog vid 33 år.

Dravot Det har vi slagit för länge sen. Vi är båda på den säkra sidan.

Peachey Billy har nog ändå rätt i att vi bör ta det försiktigt.

Dravot Och slå oss till ro och ha tråkigt här för resten av livet? Inte utan en kvinna.

Billy En kvinna?

Dravot Ja. Gifte sig inte Alexander kanske med flera stycken? Det borde du också göra, Peachey.

Peachey Men kontraktet, Dravot.

Dravot Det gällde bara fram till dess att vi blev kungar. Nu är vi kungar, så nu kan vi lämna kontraktet åt sidan.

Peachey Du utmanar ödet, Dravot. Man bryter inte sitt ord så där utan vidare.

Dravot Har jag då inte rätt att vara naturlig? Har jag då inte rätt att vara mänsklig?

Billy Är det någon särskild kvinna ni har i åtanke?

Dravot Billy, du känner mig. Du vet att jag inte skulle ventilera saken om jag inte hade något på gång. *(ger ett tecken åt en tjänare som öppnar en dörr för en himmelskt vacker lokal jungfru)*

Billy (tappar andan) Den undersköna Shangrilaila!

Dravot Ja, vem annars! Kom, min duva! Känn dig som hemma! Var inte rädd! Ingenting kan skada dig. (*Shangrilaila träder fram. Dravot lägger varligt armen om henne.*)

Peachey Jag skulle inte göra det om jag var du.

Dravot Vad kan hända?

Peachey Vad som helst.

Billy Vad säger hon själv? Är hon villig?

Dravot Så klart hon är villig! Det är du väl, sötnos?

Shangrilaila Jag är rädd att dö.

Dravot Och varför skulle du dö?

Shangrilaila Den guden älskar dör ung.

Peachey Där hör du, Dravot. Lämna henne i fred.

Billy Vad säger prästerna?

Dravot De avråder.

Billy Varför då?

Dravot Utan grund.

Peachey Låt bruden bestämma, Dravot. Hon vill ju inte.

Dravot Hon vill nog bara hon blir van först.

Peachey Du vet inte vad du gör. (*går uppretad*)

Billy Ni bör nog ta det försiktigt, Dravot. Här i landet är folks föreställningar och vidskepelser oreglerbara krafter.

Dravot Jag vet nog vad jag gör. Jag älskar henne.

Billy Jag tvär mina händer. (*går som Peachey men utan vredesmod*)

Dravot Så är vi då äntligen ensamma, lilla stumpan. Inte kan du väl ha någonting emot kärleken?

Shangrilaila Kärleken är dödlig.

Dravot Naturligtvis. Än sen?

Shangrilaila Om vi älskar måste antingen du eller jag dö.

Dravot Varför? Vem säger det? Och varför inte båda?

Shangrilaila Kärleken är farlig att blanda med gudomligheten. Ni är gudomliga, och vi vill ha er gudomliga. I en blandning måste antingen kärleken eller gudomligheten gå förlorad. Riskera inte gudomligheten med att riskera kärleken.

Dravot Jag riskerar vad som helst för dig, min blomma, och gärna.

Shangrilaila Det hjälper inte. Allt kan gå förlorat och mer än själva kärleken.

Dravot Vad varnar du mig för? Kan någon bli svartsjuk eller missunnsam? Se på mig, läckerbit! Jag är kung här! Ingen har varit mäktigare här sen Alexander den store! Jag behärskar hela landet! Jag har organiserat det, byggt broar och vägar och kanaliserat bevattningarna, jag har bara gjort gott och lagt under er alla era fiender, så hur kan då något hota mig genom vanlig mänsklig kärlek?

Shangrilaila Jag känner det på mig.

Dravot Du är oförfädd. Hos kvinnan har själen ingen kropp och kroppen ingen själ. Men jag älskar dig ändå. Jag har redan förberett vårt bröllop.

Shangrilaila Jag måste dö om jag älskas av en gud.

Dravot Men du blir bara mera levande om du älskas av en människa.

Shangrilaila Då förlorar du din gudomlighet.

Dravot Det blir en senare fråga. Den dagen den sorgen.

Shangrilaila Men det kan bli katastrof!

Dravot Hur då? Vad kan hända?

Shangrilaila (*försagt*) Jag vet inte.

Dravot Inte jag heller. Så låt det vara, va? Vårt bröllop är viktigare än allt skrock i världen. Landet behöver ju en drottning.

Shangrilaila Ni är kung och gud. Ni bestämmer. Vi har bara att lyda. Men ni får också ta konsekvenserna.

Dravot Givetvis. Jag ska ta fullt ansvar för alla dina barn. De skall få den bästa engelska uppfostran.

Shangrilaila Min herre, Afghanistan är farlig. Kafiristan är ännu farligare, men ingenting är så farligt som kärleken.

Dravot Jag tar dig på orden. *(kysser henne och ledsagar henne ut.)*

Scen 2.

översteprästen Är ni säker på att ni vet vad ni gör?

Dravot Jag vet att jag älskar henne. Räcker inte det?

översteprästen Alexander gifte sig och försvann. Vi har hört att han kanske dog ung. Vi vill helst inte upprepa det.

Dravot Hur i all sin dar kan ni härleda anledningen till Alexanders fall och undergång från hans äktenskap?

översteprästen Han var etablerad som odödlig gud. Genom äktenskapet blev han dödlig.

Dravot Jag struntar i era metafysiska hjärnskrynklerier och skrupelkomplex! Jag vill inte leva utan kvinna och hör sen!

översteprästen Vi ansvarar inte för följderna.

Dravot Inte jag heller om ni dummar er.

Peachey För sista gången, Dravot, tänk dig för.

Dravot Man tänker sig inte för när man går till sängs med sin hustru. Man gör det.

Peachey Ännu kan du undvika eventuella äktenskapliga kriser i förskott.

Dravot Gör dig inte till.

Billy Gör det inte, Dravot!

Dravot Gör vad då? Det är precis vad jag gör, det!

Billy Vi har varnat dig.

Dravot För vad? Det har ni aldrig sagt. Alltså finns det inget att varna för. Har hon en skorpiongadd i ändan kanske?

(Processionen börjar. Undersköna tärnor kastar blommor för den sakta inskridande ännu vackrare prinsessan.)

Dravot Kom då, godbiten min, och bli äntligen en värdig drottning! Du anar inte vad jag saknat en lekkamrat. Vem kan sova ensam i längden? Bara sömnlösheten själv. Om jag inte får någon att dela allt mitt goda med måste jag storkna i det. Så kom då, lilla gullungen min, kom till pappa, kom till din längtande älskare, din ovärderliga funktion och position som Kafiristans första dam! Kom i mina armar, flicka!

(Hon kommer fram till honom för att förenas med honom i äktenskap, varpå han bara helt lätt omfamnar henne, men då händer något.)

Dravot Aj! *(blöder)* Hon bet mig!

översteprästen Han blöder!

prästerna Han blöder! Han är dödlig! Han är som alla vi andra!

Peachey Nu är det färdigt, Dravot. Du har pantat din odödlighet.

Dravot Vad i helvete skulle hon bita mig för? Älskar hon mig inte?

Peachey Tydligt inte.

prästerna Bort med honom! Han är dödlig!
fler och fler Ut med honom!
Billy Hon vill inte ha dig, Dravot. Hon har sagt ifrån. Det är bäst du kommer med mig.
Dravot Vem i helvete kunde gissa att hon var våldsam?
Billy Alla afghaner är våldsamma, Dravot. Du skulle ha frågat henne först.
Dravot Det gjorde jag! Hon sade inte nej!
Billy Hon kunde inte förneka din gudomlighet något så länge du var gudomlig. Nu blöder du och är inte gudomlig längre. Kom med in. Kanske de lugnar sig.
Dravot Dra på trissor för ojusta nyckfullheter! (*Peachey och Billy för bort honom. Prästerna rasar utanför, och folket är oroligt.*)
översteprästen Vi har sett det med egna ögon! Han blöder! Han är inte gudomlig! Han är bara en vanlig människa! Vad ska vi göra med honom?
präst 1 Kasta ut honom ur landet!
2 Halshugg honom!
3 Korsfäst honom!
4 Korsfäst båda två!
flera Låt dem dö!
1 De är inkräktare! De är bluffar! De har ingenting gemensamt med oss! De har bara lurat oss hela tiden!
4 Vi måste göra oss av med dem. De borde aldrig ha fått komma hit.
översteprästen Vad säger jungfru Shangrilaila?
1 Hon har svimmat.
2 Hon vaknar.
Shangrilaila (vaknar till) De är inga gudar. De är äventyrare och rövare. De vill bara ta ifrån oss Alexanders skatt. Bara därför har de kommit hit och lurat oss hela tiden.
översteprästen Så vad ska vi göra med dem?
Shangrilaila Häng dem!
översteprästen Båda två?
Shangrilaila Kastrera bedragaren som ville gifta sig! (*rusar ut*)
(oron bland folket tilltar)
översteprästen Så vad ska vi göra med dem? Är det allas mening att de skall dö?
Billy De har hjälpt oss med mycket. Glöm inte det. Låt åtminstone den oskyldige behålla livet.
översteprästen Jungfru Shangrilaila kräver bara sin brudgums död. Räcker det?
nästan alla Ja!
översteprästen Ske alltså! Folket och rättvisan har talat! Bedrägeri måste straffas! (*slår sin stav i marken. Allmän upplösning, men i ordning.*)
(till Billy) Vår överbefälhavare, du anmodas härmed överantvarada vår falske kung åt rättvisan för laglig rättegång och dom. Annars blir du själv åtalad.
Billy (fattar vinken, bugar sig och avlägsnar sig)
översteprästen Gå hem! Det kungliga bröllopet är inställt!
(upplösning)

Scen 3.

Peachey Vad fan ska vi göra? Vi kan inte fly. Jag sa ju åt dig att du inte skulle bryta kontraktet, Dan! Kontraktsbrott anstår inte brittiska gentlemän!
Dravot Allt jag ville var ju att ha en kvinna!

Peachey Men det var ett kontraktsbrott!
Dravot Jag trodde inte jag behövde bekymra mig om åtal.
Peachey Du trodde fel, din bombastiske klient!
Billy Det är bäst att vi samarbetar med prästerna. Det är enda chansen får någon av oss att klara oss.
Dravot Har jag någon chans?
Billy Det ser sämst ut för dig, Dan.
Dravot Och flickan? Vad säger hon?
Billy Hon har offentligt stämplat dig som bedragare.
Dravot Vad jag inte kan förstå är varför hon inte ville ha mig. Är jag så oattraktiv? Är det något fel på mig? Bar jag mig klumpigt åt?
Peachey Alla gillade dig som gudomlighet, Dan. Därför kan de inte förlåta dig att du skrotade den.
Billy Ja, ungefär så är det kanske.
Dravot Men vi är ju alla egentligen bara mänskliga. Varför kan man då inte få vara både gudomlig och mänsklig?
Peachey Du ställde dig på scen, Dan. Du blev deras ledare. De gillade din roll. Du blev superstjärna för dem. Så plötsligt tar du en helt annan motsatt roll. Ingen publik kan acceptera det.
Dravot Får en skådespelare då inte spela flera roller?
Peachey Inte på *en* gång.
Dravot (resignerar) Vad tror du, Billy, om din egen och Peacheys chans att klara sig?
Billy Minimala om alls befintliga.
Peachey Vi faller med dig, Dan. Jag bryter inte kontraktet. Minns den sista punkten: om någon av oss kommer i svårigheter stannar den andra hos honom.
Dravot Tack, Peachey. Men ni måste klara er. Jag ska göra allt vad jag kan för att klara er.
Billy Det finns ingenting du kan göra alls mer, Dan. All din makt och härlighet är förlorad.
Dravot Jag är verkligen ledsen, grabbar. Jag måste ha tappat huvudet.
Peachey Inte ännu, Dan. Inte ännu.

Akt IV scen 1.

Shangrilaila Helige fader, det var mitt fel. Jag borde aldrig ha accepterat hans frieri.
översteprästen Domen kan inte överklagas, jungfru Shangrilaila. Du har själv vittnat mot honom och avslöjat honom som bedragare. Domen har fallit och måste verkställas. Sådan är lagen.
Shangrilaila Och hur lyder hans dom?
översteprästen Halshuggning. Det är rättvist. En gudomlighet får inte tappa huvudet.
Shangrilaila Det var jag som gjorde det.
översteprästen Du var ingen gudomlighet. Kvinnor tappar alltid huvudet. Det är deras natur, och det är dem alltid förlåtet.
Shangrilaila Jag känner mig skyldig till hans död.
översteprästen Han har enbart sig själv att skylla. Vi varnade honom alla för dig.
Shangrilaila Och de andra? Hans tjänare och överbefälhavare?
översteprästen Folket kräver även deras offerande.
Shangrilaila Kan ni inte rädda dem? För min skull?
översteprästen Jag ska se vad jag kan göra, men det blir svårt.

Shangrilaila De är ju dock av samma folk som Alexander den store.

översteprästen Även om de hade varit det, min dotter, hade ingenting kunnat rädda dem, ty de var dumma i huvudet.

Shangrilaila Är då dumhet ett brott?

översteprästen Det största av alla brott. Man får inte göra bort sig.

Shangrilaila Inte ens av kärlek?

översteprästen Hur mycket kärleken än må förblinda kan den aldrig ursäkta vad som inte är kärlek. Dumhet är inte kärlek.

Shangrilaila Ni är omänsklig.

översteprästen Nej, min dotter, bara konsekvent i enlighet med vår store kung Alexander den stores gudomlighet, den envisaste och omedgörligaste av alla, vars gudomlighets minne det är vår heliga sak att förvalta. Våra engelska välgörare hade kunnat leva upp till den gudomligheten och fick chansen, men de klarade det tyvärr inte. Jag beklagar, men det är deras eget fel.

Shangrilaila Och mitt.

översteprästen Du är kvinna. Kvinnan klarar sig alltid. Ingen har någonsin kunnat ställa hennes kvinnlighet inför rätta, för där finns alla mänskliga svagheter kroniskt församlade, och ingen man kan kasta någon sten på dem.

Shangrilaila (reser sig) En sista förbön. Låt tjänarens straff bli att få ta med sig min brudgums huvud härifrån.

översteprästen Det är rättvist, min dotter. Du har funnit den andra bedragarens rätta straff.

Scen 2.

Peachey illa tilltygad och torterad, korsfäst mellan två träd.

översteprästen (kommer fram med några andra präster och vakter) Den olyckan lever ännu till sin egen olycka. Nå, din misslyckade bedragare, är du botad nu från ditt övermod? Vill du fortfarande regera världen, ditt misslyckade fiasko? Är du fortfarande född till att härska och sätta dig över alla andra utan annan rätt än din ras? Översittarlater lönar sig aldrig, min vän. Bara för att ni är engelsmän har ni ingen rätt att automatiskt kommendera hela världen. Vi har haft besökare förut. Alla ville de sätta sig över oss. Inte en kom undan med livet. Du blir den förste. Men om du kommer tillbaka till ditt eget land blir det som det varnande exemplet av ett mänskligt vrak. Befria honom!

(Vakterna lösgör Peachey, som genast faller ihop och kvider.)

Det är bara genom jungfru Shangrilailas förböner någon av er kommer undan med livet. Din vän som blev kung är förlorad, men genom sin kärlek för en av oss har han genom henne lyckats rädda ditt liv. Men det är en engångsföreteelse. Det kommer aldrig att hända igen. För fram den andre.

(Billy Fisk förs fram, svårt rådbråkad.)

Billy (ser Peacheys tillstånd) Broder Peachey! *(faller ner vid honom och omfamnar honom gråtande)*

Peachey (får fram) Vi tycks i alla fall ha kommit fel, Billy Fisk.

Billy Men vi lever! Ännu finns det hopp.

översteprästen Ja, om ni klarar bergen och glaciärerna, men ni har en lång väg att gå. Och ni får ingenting med er utom en present till ert eget folk.

Billy En present?

översteprästen Ett budskap. Jag hoppas ni får igenom det och att de fattar vinken att inte försöka kolonisera oss fler gånger. (*några präster för fram ett runt knyte till Peachey*)

Peachey Vad är det?

Billy Öppna det inte, Peachey!

Peachey Ers helighet, jag ska framföra det till mina bröder i Indien i oöppnat skick vad det än är bara för att trotsa er grymhet.

översteprästen Vi är klara här. Låt dem gå.

(*Prästerna och vakterna lämnar Billy och Peachey ensamma.*)

Peachey Vad gjorde vi för fel, Billy? Hjälpte vi dem inte? Byggde vi inte broar och vägar åt dem? Besegrade vi inte deras fiender? Skyddade vi inte deras damer? Var vi inte rättvisa? Vad gjorde vi för fel?

Billy Som alla engelsmän, Peachey, var ni för goda och ädla. Ni var för ensidigt konstruktiva. Ni hade för rätt. Ni var för duktiga och präktiga. Ni gjorde er sak för bra. Världens enda lön för välgärningar någonsin är otacksamhet.

Peachey Är det så enkelt? Är det så dumt? Är mänskligheten så hopplös?

Billy Ja, Peachey, och de få undantagen är för naiva för att fatta att deras godhet inte lönar sig.

Peachey Så hela det brittiska imperiet med den övermänskliga börda av tjänstvillighet den vite mannen tagit på sig är bara ett fåfängt skrytbygge?

Billy En konkretiserad idealism utan motstycke men på den lösa grunden av hela mänsklighetens dumhet och okunnighet. Om en analfabet vill förbli analfabet kan ingenting hjälpa honom, Peachey.

Peachey Vi har en lång väg att gå, Billy Fisk. Kan du klara det?

Billy En gurkha i brittisk tjänst klarar vad som helst och sviker aldrig. Alltid redo!

Peachey Gode gamle Billy! Vi ska nog klara det. Jag ska visa den där knölen till översteprästen. Och presenten tar vi med oss bara på pin kiv.

Billy Öppna det inte, Peachey, för allt i världen!

Peachey Var bara lugn, Billy Fisk. Här bryts inga kontrakt. Oförlåtligheten av ett enda brutet ord bevisas av vad vi tre fått gå igenom, och han som bröt det har fått plikta med sitt liv. Ordhållighet varar längst, Billy Fisk, och vi har åtminstone överlevt.

Billy Men vår korsväg är inte över ännu.

Peachey Nej, Billy, den har bara börjat, och vi har en lång väg kvar att gå.

(*hjälpes Billy att resa sig. De går ut tillsammans vacklande och stöttande varandra.*)

Akt V scen 1. Tidningskontoret.

Kipling Hur dog Dravot? Var det så enkelt som en halshuggning?

Peachey Våra sista dagar var ett oupphörligt gatlopp. Vi misshandlades och avhånades och torterades utan uppehåll, och till slut separerade de oss när vi så envist fortsatte hålla samman och vägrade låta oss nedbrytas. Det var då jag korsfästes som Sankt Andreas mellan två träd. Billy berättade för mig vad de gjorde med Dravot. De vågade inte röra honom. På något sätt behöll han ändå sin kungliga oantastlighet och sin utstrålning av Alexander den stores hemlighet, som ohjälpligt måste väcka respekt hos alla. Kanske det var frimurartecknet runt hans hals, som han vägrade avlägsna, som de ständigt påmindes om som ett tecken på hans helighet. Det var antagligen bara därför de från början låtit oss leva över huvud taget. Alla andra besökande främlingar hade de ju likviderat genast. Till slut lät de honom gå. De lät honom behålla sin krona och mantel och bara skickade iväg honom. När han då helt

ensam vandrade iväg över en av de repbroar han slagit över den djupaste klyftan vid Ghorband högg de sönder repbron bakom honom. Han störtade ner några hundra meter, de hämtade upp hans lik, och först då kunde de med att halshugga honom.

Kipling Och Billy?

Peachey Stackars Billy. Han blev galen. Hans själ orkade inte med de omänskliga påfrestningarna. Han blev kvar i bergen snöblind och hopplöst galen. Jag försökte hålla kvar honom, men en natt var han bara försvunnen. I de bergen och glaciärerna försvinner nittio procent i laviner eller störtar de åt helvete. Det är svårt att göra annat.

Kipling Och knytet? Är det det du har med dig?

Peachey Jag har aldrig öppnat det. Jag överlåter det åt dig, broder Kipling, med dess sigill obrutet. Tolka dess budskap hur du vill. Men jag svär dig, broder, att vi gjorde ingenting fel. Vi bara gjorde vårt bästa, och det fick vi fan för. Döm mig sedan om du kan. Billy och Dravot har redan fått sina straff, om de gjorde något för dem. Jag försvinner. Fråga inte efter mig. Jag är ändå oigenkännlig. (*tömmer sin sista whisky*) Tack för whiskyn. Tack vare den orkade jag igenom det sista.

(linkar ut, en hopplös döende föråldrad invalid)

Kipling (ensam) Du store tid. Det är midnatt, och han lämnar mig ensam med Dravots huvud. Nej, jag vägrar mottaga budskapet. Jag vägrar öppna det. Jag protesterar. Jag kan inte skicka det tillbaka till avsändaren, men jag kan överklaga ärendet, inte lagligt naturligtvis men inför tidlöshetens längre procedur. Må framtiden höra mig. Peachey och Dravot och Billy Fisk var oskyldiga utom till god tro.

Slut.

(Konstantinopel-Athen, 27-31.3.2004)